

Maynard Krueger in njegova vloga v volilni kampanji

Ako se dogodi, da se Norman Thomas umakne z vodstva socialistične saranke, postane Maynard C. Krueger njegov logičen naslednik. V resnici je Kruegerjev vpliv v strankinih vrstah in njenem odboru že sedaj tolikšen kakor Thomasov.

Najmlajši kandidat

Na konvenciji mesece aprila je bil nominiran za podpredsedniškega kandidata, dasi mu je šele 35 let. Toda delegacija je skupno s Thomasom smatrala, da je za ta mandat najboljša osebnost.

Po poklicu je profesor ekonomije, angažiran v Chicago University. Kdor posluša po radiu diskuzijski krožek omenjene univerze, zver Chicago University Round Table, je lahko Kruegerja že mnogokrat čul.

Aktiven v unijah

Profesor Krueger je bil aktivni tudi v unijah. Bil je član okrajnega odbora čikaške delavske federacije in tri termine podpredsednik ameriške učiteljske zveze (American Federation of Teachers).

Bil je tudi predsednik okrajne organizacije soc. stranke, njen kandidat za aldermana in je nekaj let tudi član stranki eksekutivne.

Clovek odločne narave

Rojen je bil pred 35. leti na farmi v Missouriju. Po rodu, kot pove že ime, je Nemec. V organizacijah, v katerih se giblje, nastopa zelo odločno in kjer se mu zdi potrebno, organizira okrog sebe skupino, da svoj boj z jeno pomočjo laguje vrši. V boju s staro gardo je bil Krueger glavni voditelj takozvanih militiantov.

V socialistično stranko je pristopil pred 14. leti in se pričel takoj udejstvovati v nji.

Leta 1933 je bil strankin delegat na zboru internacionale v Parizu, kjer je nastopal z malo skupino skrajnih levičarjev proti vodstvu delavskih in socialističnih strank v Evropi zelo kritikujoče. Neki ameriški časniški poročevalec je s konгрesa poslal v svet vest, da je Krueger v svojem govoru pro-

VOLITVE ODBORA JSZ IN PROSVETNE MATICE

Po novosprejetem načrtu mora tajništvo razpisati volitve v odbor JSZ in Prosvetne matice.

Prvico nominirati kandidate imajo vse klubi.

Treba je nominirati najmanj pet kandidatov v izvršni odbor in tri v nadzorni. Vseh teh osem mora biti iz Chicaga ali pa bližnje okolice v svrhu udeleževanja rednih mesečnih sej in izrednih, kadar so potrebne.

Poleg teh naj klubi nominirajo najmanj PET kandidatov v izvršni odbor JSZ, ki morajo biti vsi IZVEN čikaškega okrožja. Teh pač se udeleži letne seje JSZ in Prosvetne matice, važne zadeve, ki nastanejo tekom leta, pa rešujejo pisemo.

V odbor Prosvetne matice se izvoli pet članov. Izmed kandidatov se izvoli tri iz čikaškega okrožja v svrhu udeleževanja mesečnih sej, dva pa iz drugih krajev, ki se udeležita le letne seje.

Dalje naj klubi čim dobre obvestilo iz tajništva, nominirajo tudi kandidata za glavnega tajnika.

Vsi člani odbora so upravičeni udeležiti se bodisi rednega kot izrednega zборa JSZ in Prosvetne matice.

Imena vseh nominirancev naj klubi sporočajo tajništvu, ki bodo nato pisemo vprašani, če nominacijo sprejmejo. Volitve v odbor se prično čim bo nominiranje zaključeno in glasovnice razposlane klubom.

PRESOJANJA DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

V Carbondalleu, III., je odbotni odbor za aranžiranje kampanjskega shoda Normana Thomasa najel gledališče, lastnik je vzel aro, a na to se zadnjih hip premisil. Odpovedal je najemnino, vrnil vsoto in na vprašanje odgovoril, da je protest odpovedal vsled protestov Am. legije in drugih organizacij veteranov. Včasi je bil južni Illinois smatran za "radikalno gnezdo". Pa tudi reakcionarnih celic ni manjkalo v njemu. Thomas je potem prostor dobil v neki soli, katere predstojnik se drži načela, da ima v njenem avtoritetu vsakdo pravico govoriti, ki kandidira v kak važen politični urad.

Kritike in zanikanja

Chicago Tribune je na podlagi omenjene vesti priobčila proti Kruegerju oster uredniški članek, češ, da človek, ki propagira "kravovo revolucijo", ne bi smel imeti mesta v ameriški javnosti, ne službe v univerzi.

Zelo ostro ga je kritiziral tudi New Leader in nekateri drugi listi, na tudi posamezniki so ga obsojali. V odgovor na te očitke je Krueger izjavil, da je bilo tisto poročilo netočno, kajti iz njegovega govorova je vzel poročevalce le odlomek in ga zmrevaril.

V strankinih krogih so govorili, da bo Krueger vložil proti Tribuni tožbo čim se vrne. Zadeva je bila poravnana brez vrišča.

Proti podpori zaveznikom

Na strankini konvenciji mesece aprila v Washingtonu je Krueger zaeno s Thomasom odločno zagovarjal izjav v platformi, da je socialistična stranka tudi proti materialni podpori zaveznikom. Radi nje je nekaj članov odstopilo, in

(Nadaljevanje na 5. strani.)

men. Drugega tudi pričakovati ni bilo. Kar počne Browder s svojo "mašino" (ki ni majhna), pač ni mogla provocirati drugega kot kar se je dogodilo. Krivda seveda ni njegova. Kajti kdor se spominja njegovih zagotovitev pred 23. avgustom lanskem leto, pač ve, da se je moral odločiti ali zatajiti "pakt", ali pa pustiti službo. Odločil se je za pakt, ker je smatral, da mu to "najboljše kaže".

Hitler je z osvojitvijo Rumunije dosegel nov triumf v graditvi "novega reda" v Evropi. Nemški "živiljenski prostor" se je pomaknil do črnega morja. In Rusija? Koliko časa bo še trajal "desetletni" nenapadalni pakt; ki ga je lani sklenila z nacijskim firerjem?

Komunisti v Illinoisu so nabrali na svoje peticije par tisoč več kot zadosti podpisov. Medrodajna oblast jim jih je zavrgla, ker so bili nabranji (?) "brez vednosti podpisnikov". Tako je minuli teden sporočil tajnik Diesovega odbora Robert S. Stripling. Dejal je, da je Dies poslal v svrhu pozivevovanja podpisnikom komunističnih peticij v Illinoisu pet tisoč pisem z vprašanjem, če so jih res podpisali. Naj odgovore po pravici, jim je dejal, ker se ni nikomur nicesar batil. Mnogo pisem je prišlo nazaj z opombo pismeno, "ni takéga naslova". Ali pa: "Nikogar na tem naslovu s takim imenom". Stotine drugih pa je odgovorila, da peticije niso podpisani in so zahtevali, da naj se primerja njihovo pisavo z ono na peticijah. Dnevi veččaki so to storili in dognali, da je komunistične peticije sestavilo kakih dvajset oseb, ki so se vrstile pri podpisovanju, da bi podpisi izgledali (Nadaljevanje na 4. strani.)

AFL od "draftnikov" ne bo zahtevala članarine

V založbi ustanove Common Council (prej FLIS) je koncem sept. izšla brošura 64 strani z naslovom "Alien Registration". Vsebuje podatke za one, ki so podvrženi zakonu za registriranje nedržavljanov. Registrirati se je treba vsakemu, ki še nima drugega papirja, najpozneje do 26. decembra. Kdor tako brošuro potrebuje, naj piše na Common Council, 222 Fourth Ave., New York City, in priloži zano 15c.

AFL od "draftnikov" ne bo zahtevala članarine

Clanji unij AFL, ki bodo podvzvani v obvezno vojaško službo, ostanejo dobri (good standing) člani ne da bi jim bilo treba v času službovanja v armadi plačevati članarinu. Tako je oznanila eksekutiva AFL.

V Pennsylvaniji zakon za ustanovitev "nove stranke" natako strog kakor v Ohiu in je predpisani minimum podpisov kmalu dobita. Toda kampanje zanjo je malo, ker nima postojank, razen v Philadelphia in pa lokal v Readingu, ki spada ob enem v socialdemokratsko federacijo.

Socialistična stranka je letos v večini držav potrošila svoja sredstva in energije v naporih, da je prišla na glasovnico. Svojo rubriko na glasovnici bo imela skoraj v vseh državah, kjer so večje naše naselbine, razen, kot že omenjeno v Ohiu.

Socialistična stranka je letos v večini držav potrošila svoja sredstva in energije v naporih, da je prišla na glasovnico. Komunistična stranka bo imela rubriko v kakih 22. državah. V desetih sploh ni poskušala priti na glasovnico, v nekaterih je dobila pre malo podpisov na peticije, v petih pa so ji bile zavrnene, ker jo oblast smatra za nelegalno stranko, namreč za tako organizacijo, ki deluje za nasilno strmoglavljenje ameriških institucij in jo kandidatov za predsednika.

Vojni stroški Anglije znašajo vsak dan nad 36 milijonov dolarjev

Ljudstvo Anglije trpi ne samo radi nacijskih letalcev, ki mu ne puste ne delati, ne jesti, ne spati v miru, nego tudi pod ogromnim bremenom vojnih izdatkov.

Povprečno na dan ga stane vojna 36 milijonov dolarjev. Ta izdatek se veča. Parlament je dovolil v vojne namene nadaljnje štiri milijarde (štiri milijonov) dolarjev kredita, kar bo pomenilo zvišanje izdatkov v borbi s Hitlerjem na 40 milijonov dolarjev na dan.

**Nad 17 milijonov
registriranih za
vojaščino**

Dne 16. oktobra se je registriralo za obvezno vojaško službo nad 17 milijonov mož in fantov od starosti 21. do 36. leta. Izmed teh jih bo do 5. marca prihodnje leto pozvanih v armado 600,000, do 1. junija prihodnje leto pa 800,000.

Zakon dolga, da se v mirnem času v nobenem letu ne sme pozvati v obvezno vojaško službo več kot 900,000 mož. Prvi 30,000 bo pozvanih 18. novembra.

Spominska razstava Peruških slik

Odbor SND na St. Clair Ave. v Clevelandu je zaenzo z drugimi prijatelji pokojnega Peruške aranžiral sodelovanjem njegove vložne razstave slik, ki jih je ustvaril. Aranžirana bo v spomin na velikega pokojnega slikarja, ki je neumorno delal in ustvaril na platen krasne umotvore. Razstava se prične 9. novembra in bo zaključena 17. novembra. Več o nji bo v prihodnji številki v dopisu Josipa Durna.

Brošura s podatki za nedržavljanje o registraciji

V založbi ustanove Common Council (prej FLIS) je koncem sept. izšla brošura 64 strani z naslovom "Alien Registration".

Vsebuje podatke za one, ki so podvrženi zakonu za registriranje nedržavljanov. Registrirati se je treba vsakemu, ki še nima drugega papirja, najpozneje do 26. decembra. Kdor tako brošuro potrebuje, naj piše na Common Council, 222

Fourth Ave., New York City, in priloži zano 15c.

AFL od "draftnikov" ne bo zahtevala članarine

Clanji unij AFL, ki bodo podvzvani v obvezno vojaško službo, ostanejo dobri (good standing) člani ne da bi jim bilo treba v času službovanja v armadi plačevati članarinu. Tako je oznanila eksekutiva AFL.

Predstavitev "nove stranke" natako strog kakor v Ohiu in je predpisani minimum podpisov kmalu dobita. Toda kampanje zanjo je malo, ker nima postojank, razen v Philadelphia in pa lokal v Readingu, ki spada ob enem v socialdemokratsko federacijo.

Socialistična stranka je letos v večini držav potrošila svoja sredstva in energije v naporih, da je prišla na glasovnico. Komunistična stranka bo imela rubriko v kakih 22. državah. V desetih sploh ni poskušala priti na glasovnico, v nekaterih je dobila pre malo podpisov na peticije, v petih pa so ji bile zavrnene, ker jo oblast smatra za nelegalno stranko, namreč za tako organizacijo, ki deluje za nasilno strmoglavljenje ameriških institucij in jo kandidatov za predsednika.

Izmed devetnajstih držav, v katerih socialistična stranka ne bo na glasovnici, je West Virginia, v kateri je včasih imela veliko uspevajočo organizacijo, Oregon, Arizona itd. Poleg socialistov in komunistov so v nekaterih državah na glasovnici tudi "eselipisti" (Socialist Labor Party), in "prohibicionisti", ki agitirajo za upoštevanje prohibicije. Ostale delavski in farmarske stranke nima natakom ljudstvo prosto pot.

Svetovni položaj v čezdalje večjih zamotanostih

Izgleda, da se je Hitler ukazil, ko je zagotavljal svetu in svojem narodu, da bo vojna do jeseni končana s popolno zmago tretjega rajha.

Izdržavanje Balkana

V svoji stiski sta se Nemčija in Italija lotili izmogavati balkanske dežele do skrajnosti. Še celo v Bolgariji, ki je osišču najbolj naklonjena, se kmetje pritožujejo, da morajo zalagati Nemčijo, ne da bi dobili v povračilo blago, v enaki vrednosti.

Z Jugoslavijo je Nemčija minuli teden sklenila novo trgovsko pogodbo, kar pomeni še več živil in surovin iz Jugoslavije za tretji rajh. Premier Dragiša Cvetković je to pogodbo označil za "novo utrditev vezi med Jugoslavijo in Nemčijo, ki niso samo trgovske, nego tudi politične".

Jugoslavski vnajni minister Cincar Marković je sicer pred par tedni že pretil, da se Jugoslavija ne bo mirno nikomur podala, kajti rojena je bila v krvi in se bo branila, če potrebuje, tudi s krvjo. A ostalo je le pri besedah.

Grčija, po kateri streže Italija, tudi pojema v svojem odporu.

Rumunija je sedaj pod oblastjo nemških bajonetov in Hitlerjevih ekonomskih veččakov, ki jo preosnovljajo, da bo mogla čim več producirati ne samo iz svojih oljnih vrelcev, nego tudi njiv za nemški način.

Neodločnost Rusije

Kar se dogaja pod nemško hegemonijo na Balkanu, je živilske važnosti posebno za Turčijo: Nemčija in Italija sičati nanjo. Pretita ji tudi z Bolgarijo, enako Grčiji. V svoji stiski se Turčija obrača na Rusijo, kajti se ce zaplete v vojno proti volji Moskve, je to toliko poteka, da je v naprek poražena.

A vlada v Kremlju je sfinga. Ne veš, ali je za ali proti osišču. In ne kaj namerava storiti. Ve se le, da je doslej svoj pakt z Hitlerjem izpolnjevala, toda

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Po volitvah se prične naša kampanja

Še dober teden, pa bo sedanji volilni boj končan in v deželi se prične spet "normalno življenje".

Za naše gibanje pa kampanje ne bo konec.

JUGOSLOVANSKA SOCIALISTIČNA ZVEZA SE IZREKLA ZA NAČRT, PO KATEREM SE NADEJA NAPREDOVATI

Že nad pet let imamo pred sabo problem, kako ohraniti JSZ v živahnosti njenih prejšnjih aktivnosti. Kajti na prošlem zboru meseca julija v Clevelandu je bilo s številkami ugotovljeno, da tako, kot je, NE MOREMO dalje. Treba je bilo torej načrt, po katerem upamo, da bo šla zveza NAPREJ. Predložen je bil, in sprejet z veliko večino.

V svrhu, da se da vsem članom priložnost glasovati o njemu, je bil odrejen referendum. Načrt je enako odobrila tudi večina članstva.

Gre se za obvarovanje naše Zveze. In za ohranitev dolgoletnega TRUDA in US-PEHOV naših ljudi v DELAVSKEM gibanju med NAŠIM ljudstvom.

Zato smo po preudarni, stvari razpravi sklenili:

- 1.) JSZ ostane SOCIALISTIČNA organizacija.
  - 2.) JSZ ostane zvesta MEDNARODNEMU SOCIALISTIČNEMU gibanju.
  - 3.) JSZ bo podpirala Prosvetno matico za reorganizacijo naših moči tudi na prostvenem polju.
  - 4.) Prodiranje nazadnjaštva med naš narod je posledica demoralizacije v naših vrstah. To hibo moramo odstraniti, da bomo v borbi z nazadnjaštvom spet zmagovali.
- Naši cilji, naš smoter in naši nameni so pojasnjeni prijateljem kot nasprotnikom v sledečih postavkah.

I. PROGRAM J. S. Z.

Organizacija s toliknimi skušnjami, delovanjem in odgovornostjo, kakor je naša, čeprav po direktno pridruženih članih sedaj majhna po številu, se je dolžna zavedati, da so ji njene lastne naloge prva in glavnin dolžnost. Kadar se razmere spremene in če tisto, na česar se je opirala, omaga, si mora poiskati novih tal, ki bodo trdna za nadaljevanje aktivnosti.

To smo storili, to je naš namen, in tisti, ki so za to delo, bodo ostali v naših vrstah.

Uvodna točka načrta določa:

I.

Jugoslovanska socialistična zveza deluje v sledeče namene:

1.) Organizirati naše ljudstvo politično in industrialno za sodelovanje z drugimi sorodnimi organizacijami v prid izboljšanja življenskih razmer onih, ki ustvarajo bogastvo. To vključuje:

- a) zadostno preskrbo njihovih otrok;
- b) preskrbo v slučajih onemoglosti za delo, v boleznih, v nezgodah in na starost.

2.) Navajati naše delavce v zanimanje za unije in jih usposobljati za aktivnosti v njih.

3.) Propagirati načela solidarnosti na delavskem političnem, industrialnem in zadržnem polju.

4.) Delovati za enotno unijsko gibanje na temelju organiziranja delavcev po industriah namesto po poklicih in strokah, v kolikor in kjer je to praktično izvedljivo.

5.) Pomagati k graditvi skupne politične stranke delavcev in farmarjev, ki bi se borila za njihove koriste, za ohranitev civilnih svobodščin in ki bi se izrekla, da je njen glavni smoter zgraditev nove družbe s temeljem socializma z demokratičnimi načeli.

6.) Podpirati mednarodno delavstvo vseporosod v njegovih naporih in borbah proti fašizmu in totalitarnim režimom vseh vrst, proti reakciji v demokratičnih deželah in zoper izkorisčanje kjerkoli.

7.) Boriti se proti diktaturam, neglede na njihove označbe, ako so trajne narave in je v njih naglašanje demokracije le slepilo.

8.) Sodelovati s socialistično stranko Zedinjenih držav in z drugimi sorodnimi organizacijami na polju samostojne delavske-farmarske politične akcije v prid zahtev in programa, ki vodi v sistem demokratične kolektivne uredbe.

9.) Glede veljavnosti sodelovanja odločuje zbor JSZ, ali pa članstvo s splošnim glasovanjem.

10.) Pomagati v propagiranju zadružništva delavcev in farmarjev.

11.) V volilnih kampanjah pomagati socialistični stranki in drugim sorodnim organizacijam za njihove kandidate in za program, zapoveden v prej označenih dočbah.

12.) Pomagati k obnovitvi internacionalne demokratičnega socialističnega delavstva in mu nuditi pomoč kjerkoli je pogozeno ali zatirano.

KDO MORE UGOVARJATI ?

Iz prej citiranih določb programa vidimo, da si J. S. Z. HOČE UTRDITI, ne pa ZMANJŠATI socialistične aktivnosti.

Ni ga, ki bi mogel trditi, da to ni SOCIALISTIČEN program.

Kdo na primer more zanikati, da je danes največja potreba zavednih delavev, biti proti sektam in delovati za solidarnost?

JSZ ni nastala s svojim sklepom nova sekta, nego SREDSTVO, ki bo v ugodnem momentu, v pravih prilikah, lahko kaj izdalo v namen, ki ga določa 5. točka v tem programu.

Enako se Zveza obvezuje delovati na unijskem polju.

INTERNACIONALA

Naj bo tu znova ugotovljeno, da je JSZ za mednarodno socialistično gibanje, ne pa za kak izolacijski, krščanski ali kakršenkoli drug "socializem".

Tisti, ki so sušljali, da se hočemoogniti mednarodnosti in postati "narodni socialisti", vedo, če hočejo, da je ameriška socialistična stranka v internacionali pasivna že mnogo let in da ji je dolgovala na članci že kakih par let pred pričetkom sedanje vojne približno \$12,000.

Torej je bila v nji članica le po imenu, dasi je naša zveza plačevala skozi ves čas vse obligacije točno in bila edina izmed VSEH FEDERACIJ, ki se lahko ponaša s tem dejstvom. Ako bi bila internacionala gmotno odvisna od takih strank, ne bi mogoča imeti že leta in leta nikakega urada.

Mi vemo, da ameriški socialisti sami s svojimi močmi na svetovne toke, niti ne na domače, ne morejo dosti vplivati. A vemo tudi, na je napačno in krivično odrekati POMOČ onim, ki so v borbi proti najhujšim sovražnikom človeške svobode, kar jih pozna moderna doba. Zato mi NE soglašamo si tistimi, ki pod krinko pacifizma in sovrašča zoper vojno v bistvu izvajajo ravno nasprotne konsekvenčne.

Mi smo za demokracijo v toliknji meri, da smo jo pripravljeni podpirati v mednarodni obliki. V točki 7. poudarjamo, da ne delamo razlik med diktaturami, in tako dokazuje tudi vsa naša taktika od početka do danes.

JSZ IN SOCIALISTIČNA STRANKA

Jugoslovanska socialistična zveza v svojem načrtu za spremembo organizacijske oblike izjavlja, da njen sklep NI idejna ločitev od soc. stranke. PODPIRALA in SO-DELOVALA bo z njo kjerkoli mogoča, drugod pa z organizacijami sličnih idej, v kolikor bodo V SKLADU z našim programom, to je, s socialističnimi načeli.

JSZ je bila v stanju pomagati socialistični stranki v kampanji leta 1920 bolj kot katerakoli druga federacija, čeprav nismo bili včlanjeni v nji. Toda vrnili smo se v njeno v najboljši domnevni velike večine članstva, da bo spet postala magnetična sila protestov in delovanja za izboljšanje razmer delovnega ludstva. A nastale so nove razmere in v stranki pa prihajali v vodstvo

taki ljudje, ki so se bolj zanimali za razprave o teorijah, kakor pa kako pridobivati člane in naročnike.

JSZ ni torej ničesar popustila ne v internacionalizmu, ne v socialističnih NAČELIH. Pač pa so drugi, nad katerimi mi nimamo nikakega vpliva, in prav radi tega je nastal ta problem.

PRILOŽNOSTI ZA AKTIVNOSTI NAM NE MANJKA

Vsakdo, ki je deloven v klubih JSZ, v podpornih ali kulturnih društih, ve, da mu časa nikdar ne ostaja.

Tudi nam ga ne. Za naše ožje naloge določa sprejeti načrt sledi:

13.) Jačanje že obstoječih klubov in ustanavljanje novih, kjer jih še ni.

Dalej:

14.) za boj proti nazadnjaštvu in političnemu šarlatanstvu, pa naj se pojavi v kakršnikoli obliki; in:

a) proti zavajalcem, ki slepomišijo pod masko radikalizma;

b) za sodelovanje naših članov v podpornih organizacijah v prid njihovih splošnih koristi in resničnega bratstva;

c) negovanje prosvetnih aktivnosti pod pokroviteljstvom Prosvetne matice;

d) širiti kolikor največ mogoče predvsem naše glasilo Proletarca, Ameriški družinski koledar, Majski Glas ter knjige in druge liste, ki služijo delovnemu ljudstvu;

e) vzgajati našo mladino za konstruktivno delavsko gibanje v smislu socialističnih načel;

f) ščititi tujerodne delavce pred šikanami histeričnega patriotizma in pred krivčnimi zakoni.

KOLIKO MOREMO DOSEČI ?

Ker smo realisti, ne sanjam, da moremo storiti več nego mogoče. Kadar se v tej dejeli pojavi spet enotno delavsko politično gibanje, bomo v njemu lahko tudi mi delali uspešnejše in kaj pomenili. A dotele si lahko svoj delokrog uredimo po sledečem načrtu JSZ, ki določa:

II. Delokrog

1.) Delokrog Jugoslovanske socialistične zveze so slovenske naselbine in v kolikor mogoče tudi hravtske in srbske. Dalje se naše delavstvo navaja, da deluje po svojih močeh in priložnostih povsod, kjer more koristiti programu JSZ.

III. Lokalne organizacije

1.) J.S.Z. ima za izvrševanje svojih aktivnosti lokalne postojanke, ki so označene po številkah. Klubi smejo imeti poleg teh še posebne označbe. (Na primer: klub Naprej, Delavski klub, Izobraževalni klub, klub slovenskih naprednih delavcev itd.) Vsako tako ime mora končnoveljavno odobriti eksekutiva.

2.) V klube se sprejme vsakega, ki se obvezuje izpolnjevati naš program.

VPRAŠANJE PRISPEVKOV

V sedanjih časih je bil velik problem vsekozi tudi vprašanje članarine. Ne le, da jo je član plačeval, obremenjen je bil še z izrednimi dokladami, čeprav so bile prostovoljne. V delavskih organizacijah, kakor je soc. stranka, si ni mogoče za vzdrževanje pomagati drugače, kakor s takimi sredstvi.

Tako bo treba delavskemu pokretu pomagati tudi v bodoče. Toda novi načrt JSZ določa znižanje članarine in ob enem pridobivanje članov na olajšan način tam, kjer še nimamo klubov. To pojasni sledeči člen:

1.) Vsak zaposlen član plačuje Zvezi mesečno 25c članarine, ki se deli: 15c za njene splošne potrebe, in 10c v konvencijski sklad.

2.) Dualni člani, to je, mož in žena, plačata 5c več, ali skupno 30c na mesec.

3.) Brezposelnici, bolniki, hišne gospodinje in drugi brez rednih dohodkov plača-

jo Zvezi po 5c na mesec.

4.) Najvišja članarina za posameznika, ki jo prispeva Zvezi, je torej 25c, za dualne člane 30c, in za druge v prej navedeni točki pa 5c na mesec. Klubi smejo k tem dodači svoj asesment, ki pa skupno z Zveznim ne sme presegati vsoto 40c na mesec.

5.) Posamezni člani (members at large) plačajo Zvezi \$1 na leto članarine.

ZA PROSVETNE AKTIVNOSTI

V ta namen sprejeti načrt določa sledeče:

1.) Klubi JSZ vzdržujejo razne odseke prosvetnega značaja, kot pveske in dramske zbole, in mladinske. Slednji se lahko dele v dva odseka:

a) odsek doraščajoče mladine do 14. leta, in b) v odsek mladine od 14. leta naprej.

Te vrste delo je pač najtežje, a ob enem potreben, če hočemo tekmovati z reakcijo in jo prekašati.

ZA REORGANIZACIJO ODBORA

Doslej je bil običaj, razen v nekaterih terminih pred prejšnjo vojno in enkrat pozneje, da je imela naša Zveza vse odbornike v Chicagu. To se ni izkazalo za najboljše, kajti JSZ ni čikaški pokret, zato se mora odgovornost zanjo raztegniti na čimveč krajev tudi kar se odborov tiče. Sprejeti načrt določa o tem:

Odbor J. S. Z.

1.) Izvršni odbor JSZ ima pet članov in njen nadzorni odbor tri. Dolžnost vseh teh osmih (in glavnega tajnika) je obdržavati najmanj eno sejo na mesec.

2.) Dalje izvoli članstvo na splošnem glasovanju širši odbor JSZ petih članov, ki pa morajo biti vsi izven čikaškega okrožja. Teh pet se udeleži zborovanja letne seje JSZ in Prosvetne matice.

PROSVETNA MATICA

To ustanovo bo treba na podlagi novega načrta boljše sharmonizirati z delovanjem J. S. Z.

Sprejeti načrt o njih določa sledeče:

3.) V odbor Prosvetne matice se izvoli pet članov, izmed katerih imajo biti trije iz čikaškega okrožja v svrhu udeleževanja rednih mesečnih sej odbora JSZ. Dva pa naj izvoli iz drugih krajev, ki se udeležita letne seje.

4.) Glavni tajnik JSZ je ob enem tajnik Prosvetne matice. Skupni odbor lahko izvoli za Prosvetno matico pomožnega tajnika. Glavni tajnik sklicuje seje obeh odborov in skupne seje ter jim poroča o stanju in delu obeh ustanov.

5.) V važnih zadevah se sporoči vnašnjim članom odbora JSZ in Prosvetne matice predlog ali vprašanje pismeno, da o njemu izrazijo svoje mnenje in glasujejo.

6.) Naloga posameznih funkcionarjev JSZ in Prosvetne matice ter odbora v celoti je obveščati članstvo in pridružene skupine o vseh svojih sklepih; dalje je naloga skupnega odbora izdajati na članstvo in javnost proglašatev, kadar nastane tak položaj, da je to potrebno.

Vse ostale točke v pravilih JSZ in Prosvetne matice se usoglaši na temelju tega načrta.

IN S

• • KRITIČNA MNENJA, Poročila in razprave • •

KOMENTARJI

Milijonarjev sin je prišel 16. oktobra pred urad, ki je bil doloden za registriranje moških od 21. do 36. leta v svrhu obvezne vojaške službe. Uzrl je pred sabo celo vrsto drugih, ki so prišli sem v enak namen. Milijonarjev sin jih je gledal in nič kaj se mu niso dopadli. Velenoma so bili v delovnih oblekah, tudi neumiti so bili med njimi, ker so prišli s šihto, in pa revni moški, ki jih je ugonobila brezposelnost. Milijonarjev sin ni maral v tako družbo, pa je šel kar naravnost k mizi, kjer se je vršilo popisovanje, in se predstavil. Ampak delavci so mu tako zagodili, da je moral mednje in čakati, da pride na vrsto. "Draft" je torej res neke vrste demokracija vsaj pri registriranju.

Fara sv. Lovrenca v Clevelandu (Newburgh) je imela dne 13. oktobra koncert, ki ni bil niti posebnega. Ampak preblik je šel za cerkev in zato so računali kar en dolar vstopnine na osebo. Vrh tega so vstopnice na cerkvene prieditev davka proste. V dvorani, kjer se je koncert vršil, je 700 sedežev. "Pridite kmalu, če hočete prostor", se je glasilo vabilo. Morada se naprednjaki iz sličnih prieditev in klerikalnega prodiranja lahko uče, da je boljše delati za napredek kakor pa trati čas z nepotrebnimi polemkami. — J. P.

Samostojna Zarja je imela viharen postanek. Nastala je iz originalne (socialistične) Zarje, se razvila v močan zbor in se končno prekrstila v Glasbeno matico. Dosegla je veliko na glasbenem polju in bi gotovo lahko še več, če bi Vatro in drugi, ki so mu sledili, ne povzročili tistega razkola in odvzeli naprednemu sloju v metropoli moči, ki bi še lahko bile tam, kakor so bile pred odstopom. S kulturnim zborom, kakor je bila Zarja, bi lahko koristili na menu, v katerega je bil ustavljena. Frank Česen je v pravem, ko dvomi, da je kultura nestranska, ali da stoji nad predskodi. Kakor vsako drugo reč na svetu, se je lahko zlorablja, in to se tudi počne. — J. P.

"Nezavzema Hrvatska Država" v Pittsburghu je zbrala v svoj tiskovni sklad v nekaj tednih blizu \$3000 in hoče nabratiti vsaj še par tisoč. Hrvati so še radodarni, kakor vedno. Dajali so po \$50 za Radnika, po petake in desetake za "Delavsko Slovenijo", za "Napreja", za "Radnički Glasnik" in njegovo tiskarno, katera se bi morala sama izplačevati, in sedaj pri-

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET CLANOV (IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leto; \$1.50 za četr leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leto; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago, Illinois

VOJNA S "TEHNICNIMI PTICAMI"

Po vsi Evropi in v mnogih drugih krajih sveta so instalirani najnovije topovi za strelenje v "tehnicne ptice". Gornja slika je iz Anglie, kjer se že par tednov vrši luta horba med nemškimi letali, ki prihajajo tja v tvrdo napadanju, in angleškim, ki jih odganjo. Angleška letala imajo pomoč na svoji zemlji tudi v omenjenih protiletalskih topovih, enake nomški, kadar angleški pridejo tja. Blizu vojska na gornji sliki vidite na tleh rezibit nemški aeroplani, ki jih sbit dol v prejšnji bitki, pa ga Angleži do naslednjega napada že niso utognili spraviti stran.

ringerjevem listu, ne bi moglo imeti dobrega mnenja o napovednem ameriškem delavstvu. Bori se, kravili in trpi, da porazi Hitlerizem, a v Guardianu je le norčevanje in zaničevanje do dežele, kateri se mora vzlike vsem hibam njenega posedujočega sloja priznati, da se sama bora proti ogromni premoči Hitlerjevega rajha pogumno in vztrajno, toda ne zato, da resi osem milijard ameriških investicij v britanskem imperiju, ki jih s tako slastjo teden na teden naglaša Ameringerjev Guardian. Ako je res proti vojni, mar naj bi agitiral v sedanjem kampanji za Thomasa namesto naposredno za Willkieja, kajti Thomas je ne le proti vojni kot pacifist, nego kot socialist tudi za odpravo vzrokov, ki dovajajo v vojne. Kajti samo boj proti vojni ne zadostuje. Z njim na en ali drug način nekomu pomaga, ne da bi škodoval vzrokom, radi katerih je kaos po svetu.

(Tednik Call) poroča, da je Oscar Ameringer končno že in-dorsiral Normana Thomasa. Dejel je, da se sicer ne strinja v vsem z njim, ne s sec. stranko, a vendar bo glasoval za Thomasa. Pristavil pa je, da s to izjavjo ne misli vplivati na nobenega naročnika svojega lista, kako naj voli.)

Rev. Trunk je neposredno dobil nekaj popra v Ameriški Domovini, kjer v nekem članiku nekdo s škarjam ali pa s previdom argumentira, da v Rusiji ni bilo panslavizma niti podarjem, ga ni sedaj in ga ne bo, ker je ruskih narodov tuj. Ruska diplomacija tradicionalno uporabila to geslo le kadar je to v interesu velikoruski državni taktiki. Res je, da se s panslavizmom sovjetska vlada nič ne peča. Ako ga bo tu in tam uporabila, se to zgodi le v kolikor bo to v korist njenim morebitnim sporom z Nemčijo in Italijo. Kajti treba je imeti v vidu, da se Moskva nadeja od komunistične propagande več možnosti za uspehe kakor pa bi jih ji mogel prinesi tak pansionizem, ki v realnosti nič ne pomeni.

"Fritzie" Živč (Živč) je postal boksar po polku in nedavno pretepel v tem sportu v Madison Square gardenu v New Yorku nekega slovitega zamorskega boksarskega. Tako je postal Živč še bolj znani in njegov priatelji žele, da postane "svetovni šampion". Oče mu je Hrvat, mati Slovenska. On je Američan. V Zajedničarju z dne 16. oktobra je njegova slika skupno s predsednikom Butkovcem. Obase v nji dobro počutita. In zadowoljen je Živč, in vsi tisti Hrvati in Slovenci, ki se zanimajo za "telesno kulturo".

Hrvati v Penni se še pričakajo s komunisti - okrog Radničkega Glasnika zaradi podpisov, ki so jih dali na peticije za Browder-

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — V imenu delavske zavetnosti apelira naš klub Naprej št. 11 JSZ na vse slovenske napredne delavce, da skupno podvzamemo akcijo v prid Proletarca.

Kot znano, je v gmotnih stiskah. Ako ga izgubimo, bo to največji udarec za slovensko delavstvo v tej deželi. Pri nas za ta list storimo kar je v naši moči. A dosti ne zmoremo, ker je večina naših ljudi že par let brez dela. Smo pa vedno pravljeni storiti svoj del, ki ga tudi ob vsaki priliki izpoljujemo. Ko pa se razmere v tej dolini količka zboljajo, bomo še bolj pomagali.

Na zadnji konferenci Prosvetne maticice, ki se je vršila v Bartonu, smo imeli po končani seji malo zabavo in napravili nekaj \$ prebitka, od katerega smo takoj poslali \$15 v podporo Proletarcu in ostalo je še par dolariev, ki bodo šli v isti namen.

Proletareci bi moral imeti več dopisov. Sodruži in somišljenci, saj je to naš list, torej poročajmo vanj vse, kar se dogaja važnega v naših naselbinah! Prezrite pa brezpomembne in skodeljive prepire, ki ne donašajo nič dobrega.

Z opravljanjem se nič ne dosegne. Le dobr stvari je lahko škoduje, to si zapomnimo! Če hočemo biti boljši, nego so naši nasprotniki, tedaj moramo biti boljši, ali pa nimamo pravice kazati nanje.

Najgrše je zavratno opravljanje. Kdor hoče veljati za javno osebo, mora poznati dejstva in vedeti, kaj hoče, ne pa blati.

Vsakdo, ki je aktiven, ki prezamejo razne odgovornosti, je predmet napadov. Saj sem jih občutil na svoji koži že nič koliko. Pa sem vse prenesel in delal naprej po svojih močeh za vsako dobro stvar. Za onimi, ki so me blatlili, pa večinoma ni ne duha ne skuha več.

Dosedaj je pravilo, da se z blatenjem nič ne opravi, zmorem veljalo, in upam, da bo tudi v bodoče.

V nedeljo 29. sept. smo se od tu udeležili seje starih ohijskih federacij SNPJ, ki se je vršila v Barbertonu. Predsedoval je Math Petrovič, ki je mojster v tej stroki. Zapisnik je vodil Milan Medvešek. Seja je bila živahn, razprave stvarne in sklepni pa sprejeti v duhu skupnosti. Zborovalci so določili, da bo ohijski dan SNPJ prihodnje leto na 4. julija v Avon Parku v Girardu.

Po seji sta se Bogatay iz Girarda in Bogolin iz Sharona (slednji je trgovec) spomnili Proletarca in nabrala zanj nekaj prispevkov.

Tu se pripravljamo na pro-

PRESOJANJE DOMA IN PO SVETU

(Nadaljevanje s 1. strani.)

"Sila je edini jezik, ki ga Nemci razumejo", je dejal Ernest Bevin. Apeliral je na angleško delavstvo, da naj producirajo čim več in pomaga v borbi, da bo sile Anglie zmagała nad Hitlerjevo silo. Isto je potrdil Clement A. Attlee. Oba sta člani angleške vlade in glavni voditelji delavske stranke.

Pomanjkanje živil prihodnje zima bo največje v Franciji, v Belgiji in na Poljskem, pravijo ameriški živilski veščaki. Vse tri so v krizi vsled nemške okupacije.

Maynard C. Krueger in štiri drugi kandidati socialistične stranke v Illinoisu so pod starostjo 36 let, ko so se dne 16. oktobra po zakonu za obvezno vojaško službo registrirali, so skupno izjavili, da ga smatrajo v mirnem času nepotrebним, in da vsled tega delujejo za njegovo odpravo.

Sygan za večji dom

Sygan, Pa. — Društvo Bratstvo št. 6 SNPJ je sklenilo počestni dvorano, oziroma svoj dom, v katerem je bilo že nešteoto vesellic, shodov, konferenc in na vrstik doma tudi piknikov.

Za predelavo svojih prostorov se je društvo odločilo največ v interesu mladine. Prometna sredstva skozi našo naselbino so izboljšana. Imamo tudi razne utilitne naprave ki jih pred tridesetimi leti, ko smo naš dom zgradili, še nismo imeli.

V predelanem domu bo moderno keglijše s stirim alejam. S tem sportom bomo pridobili v dom mladino, od katere so naša društva vedno bolj odvisna.

Ko bo to delo končano, predimo k otvoritvi preurejene našega doma in povečane dvorane veliko slavnost. — L. K.

Prihodnji koncert "Save" bo v nedeljo 24. nov.

Chicago, Ill. — Mešan pevski zbor "Save" bo predvajal svoj jesenski koncert v nedeljo 24. novembra v dvorani SNPJ. Cilj bomo spet lepo zbirko klasičnih in narodnih pesmi, o sporedu v celoti pa bo poročano v kratkem.

"Save" je zbor, ki se trudi držati slovensko pesem v naši naselbini na čimvišji stopnji. Potrudil se bo, da to znova do kaže imenovan nedeljo.

Vse prijatelje naše glasbe vabimo, da si imenovano nedeljo rezervirajo za poset Savinega koncerta. Priporočamo vam tudi, da si nabavite vstopnice v naprej, ker so cenejše kakor pa bodo pri blagajni. — P. O.

Kako je na Češkem?

V Nemčiji je vsakdo, ki kaj pomeni, v uniformah. Podjetnici napadajo narodom pa so prepopredane.

"Protektor" Češko-Moravske je meseca avgusta izdal zapoved, da v bodoče ne sme nobena češka organizacija imeti krovje kaksnekoli vrste. Izvzet so le požarne brambe, redilni oddelki, športni dresi in druge "slične človekoljubne ustanove".

Vsled vojne, ki jo Nemčija ni mogla končati ob določenem času in zato radi nje čezdalje bolj trpi, je vlad v Berlinu preprevedala plese. Na Češkem in Moravskem se so še smeli "vrteti". Pa so prihajali v protektorat na to ljubko zabavo tudi Nemci. Temu je napravil konec protektor z ukazom, da bo preklica tudi na Češkem in Moravskem ne sme biti plesnih zabav.

Ukaz za dvojezične napisne na Češkem in Moravskem je napravil "veliko dobrega", pravijo Nemci. Staro oglaševalne deske nad trgovinami in uradmi so izginile in nasledile so jih nove moderne, da jelice ulic povsem spremenjeno, piše Prager Zeitungsdienst. Pleskarji

so vsi zaposleni. Gostilničari na Češkem so morali do avgusta imeti za Zide, da so jih hoteli sprejemata, kako stransko sobo. Skupno z arisci jim ni bilo dovoljeno sedeti. To je sedaj prenehalo, kajti protektor je odredil, da se mora vsak gostilničar odločiti imeti svoj lokal bodisi samo za aricie, ali pa edino za Zide. Vzrok temu baje je, ker so se "arici" nad prisotnostjo Zidov v sosedni sobi zelo pritoževali in je čestokrat prislo med gosti radi tega tudi do ostrih prepričev in fizičnih spopadov.

Zidovski otroci na Češkem in Moravskem od pričetka tega semestra ne smejo več v češke šole. V nemške pa že prej niso smeli. Svojih nimajo, torej naj postanejo analfabeti.

Vsled pomanjkanja surovin v Nemčiji imajo tudi čeli učak, da ne smejo kuriti s papirji, ne metati proč kosti, ne drugih reči, nego vse oddati v odrejene zbiralnice. Vsako stvar se namreč lahko na kak način preuredi, predela, ali pa znova uporabi. Kršilec te dolobče je zapreteno s strogimi kaznimi.

"Halloween Party"

priredita

John in Theresa Hujan

2611 So. Trumbull Ave., Chicago

V SOBOTO 26. OKTOBRA 1940.

Dobra postrežba in obilo zabave za vse.

Prva slovenska pralnica se pripravlja rojakom v Chicagu, Ciberu in Berwynu.

Parkview Laundry Co.

FRANK GRILL in JOSEPH KOZDRIN, lastnika

Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

Telefon: CANAL 7172-7173

CHICAGO, ILL.

IZ VUKOVE ZAPUŠČINE

IVAN VUK:

PO VALOVIH DONAVE ŠIROKE...

Beležke iz popotnega dnevnika.

(Nadaljevanje)

Leta 1427. so Turki prišli v Srbijo in po odpornih borbi vzeli Krusevac. Drugo leto je olla bitka pri Golubcu, kjer so bile združene armade od Turkov poražene. Sklenil se je mir in Turki so obdržali Golubac, Krusevac in Niš, a ostale zavzete kraje so vrnili Džurdžu pod pogojem, da jim plača dvakratno 50,000 dukatov in da jim poleg tega v vojni pomaga s 3000 konjenice.

Strašni časi so nastali. Veliki davki in težki kuluki so izmoževali narod do skrajnosti.

Džurdž je potreboval vojsko in trdnjave za odpor proti novim turškim napadom. Po vsej deželi so se utrijevala stara mesta in zidala nova. Ker ni imel več Beograda, se je Džurdž odločil, da zgradi novo, utrjeno prestolnico, v kateri bi se mogel braniti. In odločil se je, da sezida trdnjava Smederevo.

Nelepa pripovedka je ostala iz iste dobe, ki jo je pripovedoval ljudstvo. — V državi "Proklete Jerine", je nekako 77 mest — trdnjav. Kuluk je bil že vsem zopern. Niti ženske niso bile izvzete in so morale delati. Govor se o nekih hribih, da se je z njih s kozami odnašalo kamenje. 12 let ni smel nikdo pojesti jajca. Vsa so jih morali dajati zidarjem, da so iz njih delali majto za zidovje Smedereva. Da se je preskrbelo, kamenje s porušenih gradov: odžrela in Gradca, so razvrstili ljudi v verigo do samega Smedereva, da je tako človek človeku podajal v roke kamen za kamnon...

Po narodni pesmi je starina Novak vsled strašnega dela pobegnil med hajduke. In o Jerini se pojde:

"Ko zgradili Smederevski grad, ukazala je zidati še stolpe, Pozlatila vrata je in okna, Naložila davke na deželo Na vsako hišo po tri litre zlata To je, brate, po tristo dukatov..."

Narod ni proklet Džurdža, nego njegovo ženo, Grkinjo, despotico Jerino, katero je nazval "Prokleta". To je bil odtek zatajevanje jezev v trpljenju, odtek sovraštva, ki se je za vse to zlilo na tujko na prestolu...

Zidanje se je začelo 1429. Vodil je zidanje brat despotice Jerine, knez Džurac Kantakuzin, a načrt je izdelan po vzoru Carigrada, katerega osnovna oblika je bila istotako trogolna. Szidjan je bil 1430. leta. Turki so se bali, da se Džurdž ne zveže z Madžari. Da bi se bolje okreplili pretenzioni, ki jih je že dobila Porta vsled ženitve sultana Bajazita z Lazarjevo Milevo, so bili tehni razlogi, da se sultan oženi z Džurdžovo hčerko Mařo.

Lepota hčerke srbskega despotova — govor nek francoski zgodovinar — je namreč prekašala lepoto vseh Grkinj in turški sultan je z velikim poželenjem hlepelen po nji.

Sultan Murat je postal poslanec, ki so zahtevali: ali Mařo ali Srbijo.

Strašno težko je bilo Džurdžu dati hčerko, najmajošo, komaj 14 let staro. Ali kaj storiti? Kako se ubraniti mogočne turške vojske? ... V eni iz najnajhujših dvoran smederevskega gradu — trdnjave, je zasedal državni svet. Na seji je bila tudij despotinja Jerina in njen predlog je bil: Sultanu se mora dati Mařa. Despot Džurdž se protivi, a naposlед se uda. Ljudstvo je to globoko pretreslo. Nepopularnost Jerinjin je se povečala...

Prišli so v Smederevo sultani svati, ki so bili sprejeti z velikimi svečanostmi. Naprejeno blago in dragocena,

Predstavniki južnoameriških republik prišli v Z. države Dne 3. novembra konferenci v Waukeganu

Vlada Zed. držav je pred nekaj tedni povabilo v to deželo na "vojaško inspekcijo" predstavnike vseh dežel v Južni in centralni Ameriki, da si ogledajo pripravljanje te dežele na obrambo. Prišli so sem državniki in vojaški večaki, da iztudirajo arzenale, muničijsko industrijo, vojna pristanišča itd. Na gornji sliki so trije vojaški izvedenci iz Honduras, Colombia in Bolivije.

In kaj je dobil Džurdže za svojo hčer", je vprašala gospa Marija.

"Kaj je dobil? ... Pismo, v katerem je bila sultanova prisa, da bo čuval mir in priateljstvo z despotom Srbije."

"Da," je pokimala gospa Marija, "Taka prisia ..."

"Zgodovina govori, kakšna je bila ta prisia ... Upošteli je Srboj kmalu nato in počkal mlado in staro, moške in ženske, vse, kar je dosegla njevna vojska ... Danes je težko verovati vse tiste grozote, ki so se vrstile ..."

"To so bili veliki dnevi naše zgodovine," je pripomnil eden iz sotnikov. "In težki, strašni dnevi ..."

Obmolknil je, kakor da se je poglobil v preteklost, ali pa je z molkom dal slavo veliki preteklosti.

Nato je reklo:

"Tu, v Smederevu, tam, vidite," kazal je z roko proti desni strani, "je grobišče 2000 Nemcov. Iz svetovne vojne. Veste, grozota je človek, ko mu je duša prepojena z železom ... Vojna, da ... Ali tudi vojna naj bi ne bila razbojništvo v dobesednem smislu. Veste, zavzeli so Nemci Smederevo. Niso ga res, dolgo imeli, ali živi ga niso zapustili več. Zakaj naša vojska jih je posekala vse do zadnjega. Prosili so, da se preda, ali naši niso hoteli teh ujetnikov."

"Zakaj," je vprašala gospa Marija in čutil sem, da nam je bilo vsem težko. Zakaj v glasu pripovedovalca je bila tih mržnja.

"Zakaj," se je bolno nasmehnil. "Veste, Nemci so vzeli Smederevo. In niso bili, kakor vojaki, ki preženjajo nasprotnika ali recimo: sovražnika. Pri vstopu v Smederevo so začeli klati vse, kar so našli živega. Niso priznali niti ženskam, niti otrokom, niti dojenčkom ... Mesarili so ... Kakor Turki neko ... Pa smo jim vrnili ..."

Zopet je obmolknil, kakor da je z molkom izreka čast in slavonem, ki so bili ...

"Vidite, vse tam na izhodni strani je tako zavzano Godominsko polje. Med Donavo in Veliko Moravo leži. Lepo in rodno je tisto polje, po katerem se vije rečica Jezava. Pri količaj močnejšemu nalužu pa tak narašte, da poplavi vse polje in ga spremeni v ogromno jezero," je opozoril eden sotnikov, kazal v tisto smer.

"Samo tri vasi so na tem polju, ki je zelo razšerno. Bolgari so jih nasili nekoč. Sedaj so posiblji. Te vasi so: Lipe, Salinac in Kulić. Pod vasio Kulić, pri samem izlivu Morave v Donavo, štrle iz vode dovolj viške razvaline grada Kulića. Izgleda, kakor da je docela odrezan od suhe zemlje. Na Kuliću je zmagal, kakor pravijo, Deoklecijan, svojega protivnika Carina, nekako leta 285. Ta rimski imperator, ki je na svoje stare dni zapustil rimske prestol ter se vrnil v svojo domovino, Dalmacijo, kjer je v miru negoval svoje roke, je na tem mestu, pri izlivu rimske reke Margus, naše Morave, zgradil trdnjavo tega imena, kjer je imela donavsko flotila svoje pristanisce ..."

"Kaj se sreča in nebo ne da sta zbliziati", je reklo spremjevalec.

"Kako so sinje," je rekla Tea.

"Ker so daleč, zato je njih barva kakor barva neba, ki je tudi daleč."

"Da. In z njim sreča", je rekla Tea in njene oči so pogledale spremjevalca tiho in skriveno.

"Kaj se sreča in nebo ne da sta zbliziati", je reklo spremjevalec in glas je bila nežnost.

"Ali se za osuševanje Godo-

Dne 3. novembra konferenci v Waukeganu

Nov Slovenski dom

Indianapolisu

Indiana

Ind.

— Prošlo

soboto in nedeljo

so imeli

tukajšnji

Slovenci

veliko

slavnost.

Otvorili

sloveni

nov

Sloveni

narodni

dom

ki je za našo

naseljeno

velik

uspeh

sloga

in

skupnega

dela.

V Chicagu, kolikor pisec zna-

no, so izvoljeni odštej v dru-

štu št. 1 SNPJ Frank Zaitz,

pri št. 559 John Rak, žensko

drštvo Nada pošte Frances

Vreček in Angelo Zaitz, klub

št. 1 na izvoli delegate prihod-

njih petek. Nadaljnja imena de-

legatov dobimo od tajnika Anton

Antona Gardna za objavo v pri-

hodnjih številki.

S prvo akcijo za svoj dom

smo priceli že leta 1918. Vzelj

se precej časa, predno se je

zbral toliko vso, da je od-

bor mogel mislit na nakup.

Kupil je hišo na 729 Holmg

Ave., katero so nato krstili za

"slovenski narodni dom". Za

silo je ta prostor našim dru-

stvom za seje in veselje zad-

stoval. A vedno smo misili, da

bo enkrat treba zgraditi nov

dom, ki bo zadostoval potre-

bam tukajšnje naselbine.

Uspelo je zbrati nekaj kapita-

la in dobiti pozicijo. Z grad-

njo se je pričelo majno to leto.

Dom ima lečno, prostorno dvo-

rano, zabavisko, ki je privla-

čeno

za mladino in razne sobe.

Predsednik domovega direk-

torija je Valentín Stroj, drugi

odborni raznih domovih od-

sekov pa so Peter Cirar, James

Uršek, Thomas Naumsek,

Anton Hren, Alex Cociancich,

John Butara, Romuald Medve-

šek, Frank Markich, Mrs.

Mary Stroj, Anton Ivancich,

Louis Znidarsich in Anton Ur-

banch.

Spored otvoritvene slavnosti

v soboto je bil obširen.

Vodil

ga je Phillip Bayt. V imenu na-

selbine je navzoč pozdravil

Valentin Stroj. Govorili so

predstavniki mesta in okraja

Indianapolis, predstavniki štirih

slovenskih podpornih jed-

nost in v zvez, zastopniki vseh tu-

kajšnjih društav in več drugih.

Zvečer bi imela biti vprizor-

jena burka "Kakršen gospod,

tak sluga". A je glavni igralec

zadnjih moment odpovedal.

V nedeljo se je vrnil banket

v počast gostom iz drugih kra-

jev in domačih. Čuli smo spet

razne pozdravne govorje in ža-

le. Razpoloženje ljudi je bilo

izborne. Tudi z dohodki smo

lahko zadovoljni.

Poročevalce.

PRIREDBE

KLUBOV

J. S. Z.

NOVEMBER

WAUKEGAN, ILL. — Konferanca

klubov JSZ in društev Prosvetne ma-

tice v nedeljo 3. novembra v SND.

ARMA, KANS. — Veselica klubu

št. 21 JSZ v soboto večer 9. novem-

bra v Slov. domu na

PROLETAREC

CHICAGO, ILL., October 23, 1940.

EDUCATION
ORGANIZATION
CO-OPERATIVE
COMMONWEALTH

VOL. XXXV.

HOW WILL YOU VOTE?

That is the important question in the minds of millions of Americans as they prepare to go to the polls on November 5th.

To those who have been alternately voting for the Republican and Democratic parties and getting the same end of the stick irrespective of how they may have voted, we propose that you stop throwing your vote away. As a workingman, your interests are with the workingclass, and your vote should be cast for labor's candidates.

The Socialist Party's candidates, of whom we present here a biographical sketch of their lives and accomplishments, represent a genuine program drawn to lighten much of the misery millions suffer, by eradicating economic conditions directly responsible for present-day unemployment and poverty in the midst of plenty while billions are spent for war.

You can make the first remedial step on election day by voting for the party of the workers.

NORMAN THOMAS

1940 Candidate of the Socialist Party for President of the United States

MAYNARD C. KRUEGER

1940 Candidate of the Socialist Party for Vice-President of the U. S.

Norman Thomas' nomination for the Presidency by the Socialist Party marks the fourth time he has run for that office. Thomas is 55 years old, married and has five children. He is a resident of New York City. Once a Marion, Ohio, newsboy, he was educated for the ministry.

In 1918 he left the church and joined the American Union against Militarism and later the Socialist Party, feeling that it was the only organization realistically facing the problems of war and the need for economic change.

Thomas was editor of "The World Tomorrow" and in turn, the daily, New York Leader. He served as director of the League for Industrial Democracy, and has edited a number of books on social and political problems. In 1924 the Socialist Party nominated him for governor of the state of New York, which was his first major candidacy.

In the last ten years he has given all his time to active work in the labor and socialist movements. In 1935, he defied martial law in Terre Haute, Indiana, by speaking to hundreds of strikers. He has traveled extensively in the South helping sharecroppers organize into the Southern Tenant Farmers' Union. He was the first to draw the attention of the country to the now famous Tampa flogging case and to demand an investigation. He fought the Frank (I Am The Law) Hague machine on the issue of free speech in Jersey City. He is now the most active fighter against militarism and to keep America out of war.

In the present campaign, Thomas has covered large territories in all sections of the country, speaking to large enthusiastic audiences everywhere. Writing in the Call, official organ of the Socialist Party of the United States, recently, Thomas stated that the situation is far more encouraging for a record socialist vote than in the 1936 campaign.

Maynard C. Krueger is one of a rising school of young American economists which is challenging our present economic and social order. Born 35 years ago on a Missouri farm, he completed his elementary and high school work at the age of 15 and entered the University of Missouri.

In addition to his academic work in this country, Krueger studied extensively abroad. In the spring of 1932, he accepted an appointment at the University of Chicago as Assistant Professor of Economics. During the 1932 presidential campaign, he served as National Director of Research for the Socialist Party.

For three terms he was a vice-president of the American Federation of Teachers. Through his contacts with the farmers of the middle-western states—in his relief and organization activities among the coal miners of West Virginia and Illinois, as well as among unemployed groups—he has gained an intimate understanding of the problems of agriculture and industrial America with which to supplement his academic background.

In 1933 he headed the American Socialist delegation to the Paris Congress of the Labor and Socialist International. In 1935 he was the Socialist candidate for the Chicago city council. He was an active member of the Chicago Federation of Labor in 1936-37 and has done work for many unions, including the Amalgamated Clothing Workers, Textile Workers, Painters etc.

Krueger is at present a member of the Economics Department at the University of Chicago, one of the country's most widely known radio speakers on economic subjects through his participation in the University of Chicago Round Table discussions, and a member of the Socialist Party National Executive Committee.

Here are two candidates unlike those representing "big business," who know the workingman only when it comes time to get his vote. Both stand for organized labor. Make your vote count by voting for them.

Where the Socialist Party won't be on the ballot vigorous "write-in" campaigns will be conducted. These states are—Ohio, Iowa, Louisiana, Oklahoma, Connecticut, Nebraska; Oregon, Maine and Arizona.

CLEVELAND COMRADES IN TOWN LAST SUNDAY

CHICAGO.—Greatest pleasure we had in connection with the program of Branch No. 1 JSF, at the SNPJ hall last Sunday was the surprise visit of six wire members of Cleveland's outstanding Socialist chorus "Zarja". In the group were Josephine Turk, Sue Pakis, Katherine Jurman, Sophie Turkman, Frank Elersich and Andrew Turkman.

They arrived and departed in what seemed but a flash. Hope we can have you with us again soon, folks, and for a longer stay. Duets by Josephine and Sophie, Frank and Sophie, were received with the greatest delight by the audience. More about the program later.

SOCIALISTS ON BALLOT IN 29 KEY STATES

CHICAGO.—Eighty per cent of the American electorate will be given the opportunity to vote for Norman Thomas and Maynard C. Krueger, a summary made public in New York by Travers Clement, Socialist campaign director, showed. The survey declared that the Socialist ticket would appear on the ballot in 29 States, embracing nearly 80 per cent of the total electorate which voted in 1936. The 29 states will cast 531 electoral votes, nearly 75 per cent of the total.

Cankarjeva ustanova Group goes to Strabane

CLEVELAND, O.—A year ago Cankarjeva ustanova (Cankarjeva Foundation), the publisher of our only literary monthly magazine, Cankarjev glasnik (Cankar's Herald) was invited to stage a variety program in Strabane, Pa. The Foundation accepted the invitation and sent there a group of players and singers. The affair was a splendid success.

This year the Foundation again has been invited to Strabane and preparations are in full swing for another C. U. celebration there. It will be a two-day affair, with a dance on Saturday evening, Nov. 16, and a stage program, including Ivan Molek's splendid comedy "Nezvalni Amor" (The Neutral Cupid) and singing on Sunday afternoon, Nov. 17. Both affairs will be held, naturally, in the Slovene Hall owned and operated by lodge Postojnska jama, 138 SNPJ. For the dance Saturday night, the Simonic Orchestra from Cleveland will play.

The sponsors, both here and in Strabane, are hopeful that the affair will be as successful as last year, when the hall was packed full. They assure everyone that the program will be well worth the admission price and that those who will attend will have no grounds for regret.

Singers on the program come from "Zarja" and "Glasbeni matica," Cleveland's best Slovene singing societies, and are all well known and liked for their first-class singing.

The chief role in Molek's comedy will be played by Anton Eppich who, as a comedian, has no equal among us.

So—come and see for yourself that the sponsors were right.—I. J.

BRANCH MEETING

Chicago.—Among other business scheduled for the meeting of Branch No. 1 JSF, at the Slovene Labor Center, Friday, Oct. 25th, will be reports on the voting which has just come to a close on the JSF reorganization program, last Sunday's affair at the SNPJ hall and the collection for the campaign, along with our next affair—"Sava's" Fall Concert, Sunday, Nov. 24.

This will be one meeting which you should not miss.

LABOR MILESTONE

The agreement just signed between the CIO United Office & Professional Workers and the John Hancock Mutual Life Insurance Co., covering more than a thousand agents in the company's New York offices, is a highly important milestone in American labor history.

Drafted Members of AFL Federal Unions Will be Dues Exempted

Members of federal locals of the AFL will be exempted from dues payments and retain their good standing while in the army, the AFL executive council has announced in Washington.

At the same time it was disclosed that the national and international unions are considering steps to safeguard the benefits of union members who are drafted or who volunteer.

Increased means and increased leisure are the two civilizers of man.—Disraeli.

The average individual consumes 1,600 pounds of food a year.

CO-OPERATION ON THE MARCH

Co-operation in North America has just taken two great steps forward: 1. The Consumers' Co-operative Association, North Kansas City, has leased a quarter section of oil land; oil is already flowing from one well to the co-op refinery at Phillipsburg and three other wells are being drilled. 2. The Co-operative movement of the Canadian northwest has launched a large co-op for distribution of farm machinery.

Said Howard A. Cowden, CCA president: "It has been our goal from the beginning to develop an integrated co-operative organization extending into every phase of the petroleum industry." CCA started a dozen years ago to organize the wholesaling of petroleum products for the many existing retail oil co-ops of the plains region. It soon began oil blending, broadened its line to other automotive needs, added grease and paint manufacture, built the first co-op oil refinery in the U. S., and now is back at the very source of production, pumping crude oil from its own ground. It is a bold and hard-hitting program—just what the doctor ordered to challenge the imagination of co-operators and keep them from going to sleep over their retail cash registers.

An equally bold program is now emerging in the Canadian prairie provinces. The co-operators there, too, have had great success with their

oil refinery, and now they are tackling a field in which the farmer is rankly exploited: farm implements. An organization known as "Canadian Co-operative implements, Ltd." has been launched by the co-ops of Saskatchewan, Alberta, and Manitoba, working together. It will distribute farm implements, thru district co-ops, and in due time may be expected to manufacture them.

In 1913 a grain binder sold in western Canada for \$167; now it costs \$340. In terms of wheat values at a local shipping point, these prices mean 261 bushels of wheat in 1913 and 637 bushels in 1940. Thus the price of binders has gone up 104% in terms of dollars, and 144% in terms of wheat. No wonder the Canadian farmers decided something must be done. What should it be?

In 1939 a special committee of the Saskatchewan legislature reported that "the true and permanent solution of the problem of farm implement prices is to be found in co-operative effort." With this government encouragement, the farmers decided to apply co-operation to the problem. Farm machinery exploitation is just as bad in the U. S. as it is in Canada. We may be sure that the plans of the co-ops in the U. S. and in Canada for challenging the exploitation will be pursued jointly.

—The Co-operative Builder.

Consumer Notes

A COLUMN OF USEFUL HOUSEHOLD INFORMATION

Foods that come to you labeled as cure-alls or miraculous concentrates of health and energy usually fail to live up to their boasts.

The Consumers' Counsel Division of the Department of Agriculture, quoting facts from the Department's yearbook, points out the danger of being taken in by false claims about "health foods."

Don't believe all you read about a "perfectly balanced food" or "energy food," or "health concentrate." There is no such thing as any single food that can give a well-balanced diet. Only a well-planned diet of several foods can do that.

Energy foods—such as sugar, starch, and fat—contain lots of calories but do not necessarily give you needed vitality, strength, and pep. Balance these with foods like green vegetables, eggs, milk, meat.

Don't be fooled by the words "acidosis, acid stomach, or acid system" put in big letters in an ad or on a label. Acidosis is a rather rare condition of the blood. Normally healthy persons can count on their own system taking care of excess acid or excess alkali.

Every normal stomach is "acid." That helps digest food properly. When there is too little or too much stomach acid, you should see your doctor. Don't rely on a new strange diet, some digestive remedy, or a relief for acid stomach."

This is a job for a nation of people, and in it there is work for you.

as a wrong combination of good foods.

Your best key to health is a well-balanced diet of good, nutritious foods. If you want to know how to get a proper diet, write the Department of Agriculture, Washington, D. C., for its bulletin, "Food to Fit the Family Income."

"WE ARE NOT STRONG ENOUGH NOW"

Forty-five million of us live below the safety line because we do not get the food we need . . . below the safety line because some of us don't earn enough, because some of us don't know the foods we need, because some of us with land don't grow food for our families, because some of us don't care enough.

So writes the Consumers' Guide in its special "Food and National Defense" issue, prepared by the Consumers' Council Division of the U. S. Department of Agriculture, and issued by the Consumer Commissioner of the National Defense Advisory Commission.

There's danger below the safety line, warns the Guide. Below the safety line means bodies that tire too easily, bodies with minds that are slow to think, bodies too weak to fight disease.

This is a job for a nation of people, and in it there is work for you.

ROMANCE

The old idea of romance: The country boy goes to the city, marries his employer's daughter, enslaves some hundreds of his fellow humans, gets rich, and leaves a public library to his home town.

The new idea of romance: To undo some of the mischief done by the old idea of romance.

They are never alone that are accompanied with noble thought.—Sidney.

THE MARCH OF LABOR

THE DRAFT ACT—WHAT IT MEANS

By LEE PRESSMAN

(4) Any person who otherwise evades registration or service in the military service or any of the requirements of the Act.

(5) Any person who knowingly counsels, aids or abets another to evade registration or service, or any of the requirements of the Act.

(6) Any person who knowingly fails or neglects to perform any duty required of him under the execution of the Act.

(7) Any person or persons who shall knowingly hinder or interfere in any way by force or violence with the administration of the Act or conspire to do so.

CIVIL RELIEF

A 1918 statute, called the "Soldiers and Sailors Relief Act," is made applicable to persons inducted into the service under the Conscription Act. This 1918 statute, called the "Soldiers and Sailors Civil Relief Act" has to do with postponement of civil obligations of persons inducted into service. However, a bill is now pending in Congress which revises this legislation and any discussion on this issue will have to await the passage of this legislation.

However, there is one specific provision that is contained in the Conscription Act which will in all likelihood be carried over into the new legislation which should be referred to. Under this provision the parties to an installment contract would be authorized to arrange, through mutual consent, for the seller to regain possession of his property in the event the purchaser cannot make his installment payments because he is in military service. However, it should be clear that such an arrangement requires the consent of the purchaser who can, if he desires, refuse to give such consent.

THE GOLD DUST TRIPLETS

The Kenosha Labor, published by the AFL and CIO unions of Kenosha, Wis., carried an interesting first-page spread last week, exposing the three big business candidates—all with big corporation and utility connections—the Republican Party asks Wisconsin voters to swallow this year.

Wendell L. Willkie's connections with big corporations and utility companies are:

President, Commonwealth and Southern Corp., utility holding company, 1933 to July, 1940.

Chairman of the board of directors of the Consumers Power Co. and the Ohio Edison Co.

Director of the Southern Indiana Gas and Electric Co., the Central Illinois Light Co.

Trustee of the Edison Electric Institute.

Fred H. Clausen, candidate for U. S. Senator:

President, since 1919, of the Van Brunt Manufacturing Corp., Horicon. Chairman of the board of the Holeproof Hosiery Co.

Vice-President of the Horicon State Bank.

Director of the Wisconsin Power and Light Co.

Director of Deere and Co., farm machinery manufacturers.

Vice-President (former president) of Wisconsin Manufacturers Assn.

Julius P. Heil, candidate for governor.

President and treasurer of the Heil Manufacturing Co., Milwaukee. Received \$24,000 salary in 1939 for "part-time" services.

President of the Heil Investment Co. of Delaware, which received \$15,797 in dividends in 1939 from the Heil Co.

Heil Co. is stockholder in Chain Belt Corp., Holeproof Hosiery Co., The Milwaukee Electric Railroad and Light Co., the Mississippi Valley Public Service Co., the Republic Steel Corp., Shell-Union Oil Corp., Wisconsin State Bank, and the Arnold Dryer Co.

If Wisconsin farmers and shop and mill workers want their state run the way big business interests desire, all they have to do is vote for these three candidates. But